

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887. Första Kammaren. N:o 5.

Lördagen den 12 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 5 i denna månad.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtande n:o 5, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1886 års riksdag.

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

herr Abelin	med 54 röster,
» Anderson, F. A.	» 54 »
» von Baumgarten	» 54 »
» Beijer	» 54 »
» Björnstjerna	» 54 »
» Dahl	» 54 »
friherre De Geer af Finspong	» 54 »
» De Geer af Leufsta	» 54 »
» von Essen, R. J.	» 54 »
herr Evers	» 54 »
» Falk, W.	» 54 »
grefve Falkenberg	» 54 »
herr Fosser	» 54 »
grefve Hamilton	» 54 »
herr Koch	» 54 »
» Lundin	» 54 »

herr Nyström	med 54 röster,
» von Post	» 54 »
» Richter	» 54 »
» Samzelius	» 54 »
» Sandberg	» 54 »
» von Stockenström	» 54 »
» Söderhjelm	» 54 »
grefve Wachtmeister	» 54 »

Företogs val af sex suppleanter för de valmän, som af kam-maren fått i uppdrag att utse Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter för dessa valmän utsedde:

grefve Barnekow	med 47 röster,
» Klingspor	» 47 »
herr af Burén	» 47 »
» Boström, F. A.	» 47 »
» Norström	» 47 »
» Behm	» 45 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Riksdagens sistlidna år församlade revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1885.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts den 9 i denna månad bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Stommen n:o 1 i Vermlands län; och

2:o) om ändring i kongl. förordningarne den 26 april 1861 angående dels en allmän hypoteksbank för riket samt dels de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts den 9 innevarande februari bordlagda nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning angående skydd för mönster och modeller inom metallindustrien.

Föredrogs ånyo och godkändes lagutskottets nedannämnda, den 8 och 9 i denna månad bordlagda utlåtanden:

- n:o 3, i anledning af väckt motion om upphörande af den vissa slag af hemman medgifna frihet från inqvartering i fredstid;
n:o 4, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 2 § i utsökningslagen den 10 augusti 1877; samt
n:o 5, i anledning af väckta motioner om upphäfvande af föreskriften att inteckning för fordran skall inom viss tid förnyas.
-

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran, lagutskottets den 9 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 6.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter Kammaren åtskildes kl. 11,29 f. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 16 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollen för den 8 och 9 i denna månad.

Anmälades och bordlades.

Statsutskottets utlåtanden:

n:o 6, i anledning af Riksdagens år 1886 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1884; samt

n:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i villkoren för kronohemmanet Norrbackas upplåtande till styrelsen för sällskapet Eugeniahemmet;

Lagutskottets utlåtanden:

n:o 7, i anledning af väckt motion om ändradt sätt för offentliggörande af allmänna kungörelser och tillkännagifvanden;

n:o 8, i anledning af väckt motion om införande af obligatoriskt civiläktenskap;

n:o 9, i anledning af väckt motion om ändrad lagstiftning i fråga om borgen; och

n:o 10, i anledning af väckta motioner om ändringar i strafflagen den 16 februari 1864; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om beredande af högre pension åt indelta soldater.

Herr statsrådet friherre *Tamm* aflemnade Kongl. Maj:ts ne dan-nämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o rörande förändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden af den 29 maj 1874; samt

2:o angående förlängning af den mellan de förenade rikena och Spanien den 15 mars 1883 afslutade handelstraktat.

Dessa propositioner blefvo härpå föredragna och bordlagda.

Upplästes två till Kammaren inkomna protokoll af följande lydelse:

År 1887 den 12 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse Riksdagens justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr borgmästaren Eskilander Thomason..... 48 röster,
till följd hvaraf herr borgmästaren E. Thomason blifvit till Riksdagens justitieombudsman utsedd.

År 1887 den 12 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens justitieombudsman, i fall han, innan nästa lagtima Riksdag anställt nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva embetet under den tid justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr häradshöfdingen Sebastian Oskar Gustaf Bergius..... 48 röster,
till följd hvaraf herr häradshöfdingen S. O. G. Bergius blifvit till Riksdagens justitieombudsmans efterträdare utsedd.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att dessa protokoll skulle läggas till handlingarne, samt att Riksdagens kanslideputerade skulle genom protokollsutdrag underrättas om förenämnda val, med anmodan att låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels till skrifvelse till Kongl. Maj:t med anmälan om de verkställda valen, dels ock till den § derom, som borde i riksdagsbeslutet införas.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 9 och 12 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 6, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 17 kap. 12 § handelsbalken.

*Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.*

Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskyldes.
(Forts.)

Herr Bergström: Herr greve och talman! Vid sistlidne riksdag framlade lagutskottet ett förslag till lag angående förändrad lydelse af 17 kap. 12 § handelsbalken, hvilket var i allo lika lydande med det nu förevarande. Jag tillät mig då att yrka afslag på utskottets betänkande, och Kammarens beslut blef också ett afslag derå. Mitt yrkande grundades på dels formella och dels materiella skäl. I förra afseendet tog jag mig friheten erinra, hurusom Kongl. Maj:t två gånger, nemligen 1878 och 1881, på anförda skäl förklarar, att då af Riksdagen fattade beslut om förmånsrätt för kommunalutskylder enligt 12 § handelsbalken icke kunde bifallas. Man hade i högsta domstolen uttalat, att det icke vore öfverensstämmande med en sund kreditlagstiftning att skapa nya tysta förmånsrätter, och det blef äfven framhållet, att en sådan förmånsrätt skulle innebära att låta fattige borgenärer betala de kommunala utskylderna. År 1885 kunde dessa skäl jemte lagutskottets erinran att föga utsigt förefunnes, att Kongl. Maj:t då mer än tillförene skulle bifalla en sådan lagförändring, förmå båda Kamrarne att icke lyssna till förslaget. Men 1886 beslöt Andra Kammarne att en sådan lagförändring skulle inträda. För min del anser jag det med vår nuvarande statsrätt icke vara passande, att, när konungamagten, som har absolut och icke endast suspensivt veto, två särskilda gånger sagt, att denna lagförändring icke är lämplig och därför icke kan bifallas, Riksdagen upprepade gånger återkommer med samma lagförslag.

Enligt mitt begrepp är det ett försök att bära våld på konungamagtens fria sjelfbestämning, hvarom jag icke vill vara med, och hvarom Första Kammarne icke ville vara med sistlidne riksdag.

I sak är det påpekadt, såsom jag förut nämnde, att en sådan lagförändring i sjelfva verket lägger skyldigheten att betala de kommunala utskylderna på de fattige borgenärerna. Kommunen är dock mycket bättre i tillfälle att bära den förlust, som möjligen kunde uppkomma.

Man har till stöd för denna lagförändring jemväl åberopat, att kronan för sina utskylder har förmånsrätt. Men nu för tiden drager man starkt i tvifvelsmål, huruvida denna kronans förmånsrätt är, icke lagligen, men billigtvis berättigad, och den tiden torde icke vara långt aflägsen, då man föreslår att kronans förmånsrätt i detta afseende skall tagas bort.

Jag sökte äfven vid förra riksdagen att ådagalägga svårigheten att tillämpa den föreslagna nya lagen, i händelse den blefve antagen. Der står nemligen: »ur fast egendom utskylder för samma egendom till landsting eller kommun för sista och löpande året, der icke enligt hvad särskildt stadgadt är, annan än egaren är pligtig att dem gälda». Såsom man vet, innehåller debetsedeln, i händelse landstingsmedlen uttaxerats, endast den korta rubriken »landstingsmedel». Den särskiljer icke, huruvida dessa medel äro beräknade för fastighet eller andra beskattningsföremål. I detta fall har vid en kon-

kurs domaren ingen ledning för att bestämma hvad af debiterade landstingsmedlen skall utgå med förmånsrätt ur fastigheten och hvad som bör utgå ur lösörena.

*Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.*
(Forts.)

På dessa i korthet anförda grunder yrkar jag, att Kammaren, med vidhållande af sitt förliden riksdag fattade beslut, jemväl nu ville afslå lagutskottets förevarande betänkande.

Herr Claëson: Hvad först den konstitutionella sidan af saken angår, kan jag icke förstå, att det skall betraktas inkonstitutionelt, om Riksdagen nu bifaller detta lagförslag. Just på lagstiftningens område kan det väl hända, att det, som icke vinner anklang hos Riksdagen ett år, efter några års förlopp verkligen kan göra det i följd af förändrade tidsförhållanden, och så kan äfven ske hos regeringen.

Hvad den materiella delen af saken beträffar, så tror jag, att, när man i kreditens intresse motsätter sig den föreslagna förmånsrätten, man går längre än rättvisa, billighet och klokhets bjud. Vid talet om krediten bör man skilja mellan realkrediten och den så kallade lösa krediten. Till en sund lagstiftning hör nog, att staten sörjer för att den, som lemnar lån mot pant af lös eller fast egendom, i denna pant får njuta den betingade säkerheten till godo så fullständigt som möjligt. Den lösa krediten åter kan delas i två hufvudgrupper: Den ena är, då en person lånar ut penningar utan säkerhet. Det sker af oförstånd, öfverdrifven tillit till gäldenären, någon gång af snikenhet, för att få högre ränta eller äfven för att hjälpa en anförvandt eller vän, som ej har någon säkerhet att bjuda. I intetdera fallen kan jag finna, att medlemmarne i den kommun, till hvilken gäldenären hör, böra göra det sammanskott, som faktiskt nu sker, för att förlusten skall blifva så litet känbar som möjligt för den oförsigtige, snikne eller välvillige borgenären, utan bör han sjelf ensam draga följderna af sin handling. Sedan finnes af den lösa krediten en annan sida, hvartill, det erkänner jag, man måste taga mera hänsyn, nemligen den, som handlande och näringsidkare lemna åt sina kunder. Om denna kredit också kan mera än nu sker så väl till tiden som till beloppen iuskränkas, så kan den likväl icke alldeles undvikas. Men ehuru jag anser, att man bör taga hänsyn till denna, tror jag dock det icke vara rätt att göra det i sådan grad, att för den heller något sammanskott af kommunens medlemmar bör ega rum. Nu för tiden bör man verkligen aktgifva på de kommunala utskylderna, ty det är ingenting på beskattningsområdet som synes mig ingifva så mycket bekymmer som just dessa, hvilka på somliga håll äro oskäligt höga och tillika trycka så ojemnt, att, då en person i en kommun betalar en obetydlighet, en annan skattskyldig under samma förmögenhetsvilkor i en annan kommun får erlagga mångdubbla beloppet, utan skillnad i förmaner. Jag tror också att hänsynen till dessa kommunala utskyl-

Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.

der redan vuxit så, att det förefaller mig som om detta lagförslag just därför har större utsigt till framgång nu än tillföre.

(Forts.)

Jag kan icke från min hembygd hemta exempel såsom bevis på behovet af denna tysta förmånsrätt. I den domsaga, som är mig anförtrödd, förekomma icke många eller stora konkurser. De spela en liten rol i fråga om de kommunala utskylderna, men man har från andra håll såsom bevis på de dåliga tiderna anført exempel på socknar i landet, der de flesta göra konkurs. Om så är händelsen, är det obilligt att ålägga det lilla fåtalet att betala icke blott sina egna utskylder, utan äfven de andras. Detta kunde lätt blifva ett verksamt medel att få fåtalet att göra flertalet sällskap, helst om i dessa kommuner utskylderna förut äro högt uppdrifna och därför måhända i sin mån bidragit till konkurserna.

Såsom jag förut haft äran förklara, anser jag förmånsrätt för både statens och kommunens utskylder berättigad, och då denna förmånsrätt har varit och är staten tillerkänd, bör den också komma kommunen till del, ty båda böra i det afseendet vara likställda. Men skulle i kreditens intresse någon af dem afstå denna sin rätt, så må det vara staten, ty der skola icke förlusterna kännas hårdt. och de blifva dessutom fördelade lika öfver hela landet, under det att i fråga om de kommunala utskylderna de skola på många håll kännas mycket tunga, men på andra icke alls.

På dessa grunder vågar jag vördsamt hemställa om bifall till lagutskottets betänkande.

Herr Stråle, Holdo: Den nyss föregående talaren utgick från den synpunkten, att, då det så lätt händer, att Riksdagen ändrar åsigt i åtskilliga frågor, så skulle deraf logiskt följa, att äfven Kongl. Maj:t skulle göra detsamma. Jag bestrider, att detta bör vara någon följd af den ombytlighet, som kan förekomma inom Riksdagen, utan anser snarare tvärt om att konsekvensen företrädesvis bör finnas hos Kongl. Maj:t, hvarigenom det kan göra mindre, om vindfläktarne inom Riksdagen emellanåt blåsa olika.

Men den ärade talaren utglömde alldeles skälet, hvarför Kongl. Maj:t hade afslagit detta lagförslag, ett skäl, som han såsom jurist likväl bort fästa sig vid, nemligen detta, att högsta domstolen yttrat, att det icke vore öfverensstämmande med en sund kreditlagstiftning att öka de tysta förmånsrätternas antal. Derom nämnde den ärade talaren ingenting och dock var det hufvudskälet, hvarför Kongl. Maj:t afslog den begärda lagförändringen.

Vidare framhöll han, att det skulle öfverensstämma med rättvisa, billighet och klokhet att vidtaga denna förändring. Huruvida det är öfverensstämmande med rättvisa, att jag såsom fordringsegare hos en person i en kommun skall blifva lidande på denna min fordran för att gynna kommunen, som är i bättre tillfälle än jag att se till att den får ut sin fordran i tid, det öfverlemnar jag åt honom sjelf att afgöra, som nästan dagligen skipar rättvisa. Han vill

genom denna förändring, hvilket ju redan blifvit framhållet både muntligen och skriftligen, öfverflytta betalningsskyldigheten för de kommunala utskylderna från en inom kommunen boende på en, som icke bor inom kommunen och som icke är i tillfälle att bevaka sin rätt i detta hänseende. Nu frågar jag honom: är detta rättvist och billigt? Att det kan vara klokt från kommunens sida, vill jag icke bestrida, men att det är rättvist och billigt, det kan jag bestrida.

Jag begärde ordet då den ärade talaren började tala om den lösa krediten och därför att han då nämnde att det var antingen snikenhet eller slägtkärlek, som gjorde att man lemnade kredit utan att hafva realsäkerhet, hvarefter han kom till det, hvarom här är fråga, nämligen handelskrediten. Men detta strök han öfver med lätt hand. Om han vore industriidkare eller handlande, skulle han finna, att det visserligen är ett mycket lätt tal att säga, att man icke skall borga ut utan mot realsäkerhet. Men erfarenheten talar ett annat språk, ty just i de kommuner, han nu vill skydda, är det otänkbart att hos landthandlandena få realsäkerhet eller pant. Således behagade talaren och Kammaren finna, att, så länge handeln skall kunna existera, största delen deraf går på den lösa säkerheten, på förtroendet, och det är detta förtroende som den ärade talaren vill minska genom att införa en tyst förmånsrätt, som för närvarande icke fins.

Här har talats om, och man stödjer sina anspråk derpå, att kronan redan har denna förmånsrätt. Men man har icke så ofta talat om, att skulle en förändring göras, skulle den snarare ske så, att kronans förmånsrätt borttoges, ty kronan har i jemförelse med den enskilde eller kommunen lättare att undvara denna lilla fordran. Vidare har betonats, att hvad som i detta fall gäller om kronan, det gäller i väsentlig mån äfven om kommunerna. Jag undrar icke på detta tal, ty det egna intresset styr människorna, och det är klart, att en hel del representanter af dessa små kommuner anse det vara fördelaktigt för kommunen att få ut sin fordran framför de oprioriterade fordringsegarne. Men den som icke i främsta rummet ser på kommunens bästa, utan på hvad rättvisa och billighet bjuda, föreställer jag mig icke borde så ifrigt yrka på denna lagförändring.

Jag respekterar alla åsikter, men jag ber den ärade talaren ursäktas, att jag hellre följer högsta domstolen i denna fråga och att jag, såsom affärsman, har andra åsikter än han.

I två år har jag inom lagutskottet afstyrkt allt afseende på denna motion, och jag får i år, lika som då, förena mig med den förste talaren och yrka afslag å föreliggande förslag.

Herr Fröberg: Frågan, huruvida förmånsrätt må beviljas för kommunala utskylder eller icke, synes mig vara hufvudsakligen beroende deraf, huruvida något egentligt behof förefinnes för införande af denna förmånsrätt. Jag tror det icke, ty förlusten för en kommun af ett eller annat utskyldsbelopp torde i allmänhet vara och

Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.
(Forts.)

Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.

bör ej blifva annat än en obetydlighet, och denna förlust, fördelad emellan kommunens medlemmar, kan således för dem ej medföra någon nämnvärd tunga.

(Forts.)

I betänkandet framhålles såsom ett hufvudsakligt skäl, att frånvaron af den ifrågasatta förmånsrätten skulle medföra, att kommunen icke med vissbet skulle kunna beräkna, att de afsedda inkomsterna verkligen inflöte. Men detta inkast förtjenar icke den vikt, som deråt velat gifvas. Om blott vid uppgörande af kommunens utgiftsstat på förhand ett efter förhållandena beräknadt lämpligt belopp afsättes för möjligen blifvande brister, så skall denna olägenhet i väsentlig mån undvikas.

Det påstås också, att inom en kommun kan finnas en person, som har att betala större delen af kommunalutskylderna, men att denne, innan han erlagt dessa utskylder, gjort konkurs. Det kan visserligen någon gång inträffa, men det måste dock vara ett ytterst sällan förekommande fall och egentligen höra till undantagen, samt torde hafva berott på den omständigheten, att kommunen genom sina beskattningsmän upptaxerat den ifrågavarande personen till större inkomst än han i själfva verket haft. Ty om han ett halft år efter, sedan skatten påförts, gör konkurs, så torde detta få anses utgöra bevis derpå, att han ej haft den inkomst, hvartill han blifvit upptaxerad, och att den beräknats för hög. Skulle det åter vara fråga om en större godsegare, som för sin fastighet haft att betala så stora utskylder till kommunen, så verkar det i alla fall mindre, emedan fastigheten dock fins kvar, och den nye egaren blir den, som vid den nästblifvande uttaxeringen för kommunens behof får efter fastighetens taxeringsvärde deltaga i betäckandet af den brist, som sålunda uppkommit.

Att kronoutskylderna hittills åtnjutit förmånsrätt, synes mig icke med skäl kunna åberopas såsom stöd för införande af en dylik rätt med afseende på kommunalutskylderna. Denna förmånsrätt torde väl icke vara af behovet påkallad, utan snarare böra afskaffas. Hvarje förmånsrätt utgör dessutom ett undantag från den allmänna regeln, att vid konkurs alla borgenärer böra njuta lika rätt. Men att införa ett undantag ifrån denna viktiga regel, det kan ju icke ske annat än på rättvisans bekostnad. Allra minst bör den omständigheten att man förut har en obehöflig förmånsrätt vara grund och skäl för tillskapande af en af samma beskaffenhet, i synnerhet som den förmånsrätt, hvarom här är fråga, skulle verka på så sätt, att de oprioriterade borgenärerna blefve de, som finge betala guldens ärens kommunalutskylder, hvilket väl icke kan i någon mån vara billigt och rättvist. Mig synes, att man i detta fall bör i långt högre grad ömma för de enskilde än för kommunerna.

Jag anhåller att få förena mig med dem, som yrkat afslag på förevarande lagförslag.

Herr Ekenman, Victor: Hvad först angår sakens konstitu-

tionella sida, som här har blifvit berörd, tillåter jag mig att i detta fall hafva lika mening med den talare, som har försvarat utskottets betänkande och yttrat sin öfvertygelse att Kongl. Maj:t skall taga denna fråga i noggrant öfvervägande och se till, huruvida icke omständigheterna nu blifvit så förändrade, att förslaget kan bifallas. I detta hänseende lyser jag så mycket mera hopp om ett gunstigt svar af Kongl. Maj:t, som, efter det denna fråga senast prövades af Kongl. Maj:t år 1881 och afböjdes hufvudsakligen af det skäl, att en ny tyst förmånsrätt genom ett bifall till förslaget skulle komma att införas, genom en några år derefter utfärdad lag, den 1 maj 1885, en tyst förmånsrätt blifvit införd i vår lagstiftning. Man kan nemligen för utflyttningsbidrag enligt denna förordning meddela förmånsrätt, och detta icke efter den nu ifrågasvarande paragrafen i förmånsrättsordningen, utan efter 6 §, således framför inteckning i fast egendom. Ehuru denna förändring således berörde fastighetskrediten, ansåg man dock skälen så tungt vägande, att denna förmånsrätt blef införd. Då Kongl. Maj:t sålunda funnit att förmånsrätt berörande fastighetskrediten kunnat medgifvas, så torde ej vara allt för förmätet hoppas, att här ifrågasvarande förmånsrätt kunde bifallas, enär enligt förslaget kommunalutskylder först *efter* inteckningar i fastighet skulle erhålla företräde till betalning.

Det är sålunda, då realkrediten ej beröres af förslaget, enligt min mening endast att tillse hvad rättvisa och billighet uti här ifrågasvarande hänseende kräfva. Dervid är att iakttaga, att vanliga fordringar i regel uppkommit genom långgifvarens af fri vilja lemnade försträckning, då deremot kommunens fordran för utskylder uppstått så att säga nödtvunget. Kommunen *måste* ju lenna kredit å utskylderna; men då synes ock vara billigt att staten genom lagstiftning skyddar kommunen för den förlust, som kan uppstå i följd af detta förhållande. Kommunens intresse är äfven i väsentlig mån större än den enskilda personens. Om man icke kan säga, att kommunens intresse är lika stort som kronans, som är inbegreppet af alla kommuner, så torde man dock finna, att deras intresse är ganska viktigt och står nära kronans. Nu är kronans intresse i detta afseende skyddadt genom lagstadgad förmånsrätt, och då man på goda grunder icke velat taga bort från kronan denna förmånsrätt, anser jag att man bör konsekvent taga steget fullt ut och äfven bereda kommunerna skydd för deras fordran. Det är icke, såsom en talare här yttrade, fråga om endast obetydliga belopp, utan det gäller, om icke i de flesta fall, dock understundom, ganska stora summor. I lagutskottet upplystes, då denna fråga förevar till behandling, att de resterande kommunalutskylderna, hvilka kommunerna således på annat sätt finge betäcka, icke sällan uppgått till 20 à 30 % af hela debiteringssumman. I en kommun hade under sista året af 27 hemmansegare 22 kommit på obestånd och de 5 öfrige måste således betala hela beloppet af kom-

Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.
(Forts.)

Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.
(Forts.)

munens alla utskylder. I en annan kommun hade 12,000 kronor på detta sätt måst utdebiteras. Jag hemställer, om det icke nästan vore förenadt med rättvisa och billighet att söka för dessa kommuners invånare, som icke på något sätt kunnat skyddas för dylik extra beskattning, genom statens skyddande hand förekomma ytterligare förluster. Det är dessutom icke lätt för kommunalstyrelserna att anskaffa dessa medel, och då detta ofta med mycken möda och obehag skett, måste kommunen följande år öka skatterna för att täcka föregående års brist, hvilket understundom blir oskäligt betungande.

På grund af hvad jag haft äran anföra, vågar jag derföre hemställa om bifall till lagutskottets föreliggande betänkande.

Herr Fossér: Herr grefve och talman! mine herrar! Jag hyser samma åsigtter i den nu föreliggande frågan, som den siste ärade talaren, och är delvis af honom förekommen i hvad jag ännu säga. Jag medgifver villigt, att det i allmänhet icke är önskvärdt att öka antalet af de så kallade tysta förmånsrätterna, i synnerhet i sådana fall, der staten uppträder såsom långifvare med jemförelsevis stora belopp och på längre tid och då såsom säkerhet för sina fordringar gör anspråk på den yppersta förmånsrätt till och med framför in-teckningsinnehafvare, och följaktligen träder deras rätt bra nära. I sådana fall anser jag att man bör vara ytterst varsam vid införandet af nya förmånsrätter. Då frågan gäller de allmänna utskylderna, till stat och kommun, kan jag icke förstå annat än att denna fråga i afseende å förmånsrätten får en alldeles särskild betydelse genom vigten deraf att någon säkerhet finnes, för så vidt en sådan på lagstiftningens väg kan ernås, derför att dessa utskylder verkligen inflyta för tillgodoseende af samhällets oundgängligaste behof.

Hvad nu särskildt kommunalutskylderna beträffar, vågar jag säga, att det, åtminstone hvad landsorten beträffar, är en illusorisk åtgärd att under nuvarande förhållanden uppgöra inkomst- och utgiftsstat för kommunerna, då man ju icke har den ringaste säkerhet för att utskylderna verkligen inflyta. Det behöfves icke mera än ett enda större fallissement inom kommunen, då kanske en fjerdedel eller hälften, ja ännu mera, af utskylderna icke inflyter, något som är en ganska allvarsam sak för en mindre kommun. Jag kan för min del icke finna, att det hvarken är billigt eller öfverensstämmande med rättvisans fordringar att kommunens medlemmar, äfven det stora antal ibland dem som endast med möda och försakelse förmå erlægga sina egna utskylder, skola få betala äfven andras utskylder och göra sammanskott för att bereda fordringsegarne i gäldbunden mans bo en litet större utdelning. Det kan väl icke vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande att gå till väga på ett sådant sätt. I samma mån som de kommunala utskylderna stigit till den storlek som de nu hafva, ja till en nästan oroväckande höjd och i samma mån som konkursernas antal i landet ökats, hafva också behof-

ven för kommunerna blifvit allt större, och från nästan alla lands-*Lagförslag om förmansrätt för kommunalutskylder måtte beredas.*

Jag vågar derföre vara af den mening, att den förevarande frågan är af största vikt och betydelse för landet i allmänhet och att den derföre väl förtjenar en förnyad pröfning af Kongl. Maj:t.

Med denna uppfattning ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Samzelius: Jag hade icke tänkt deltaga uti diskussionen rörande denna fråga, emedan jag icke öfvervarit dess behandling i lagutskottet denna gång. Jag har dock vid flera föregående tillfällen deltagit i samma frågas behandling så väl inom utskottet som uti kammaren, hvarföre jag något satt mig in uti densamma. Jag skall också, i likhet med lagutskottets ärade ordförande, behandla denna fråga från dels en formel och dels en materiel sida. Hvad då först den formella sidan angår, så förmenade han att, genom upprepade beslut af Riksdagen, densamma sträfvade att utöfva ett s. k. moraliskt våld på konungamagten. Det kan jag, för min del, icke finna. Om en framställning från Riksdagen vid ett eller annat tillfälle af Kongl. Maj:t lemnas obeaktad, så finnes det tusen exempel på, att, vid förnyad framställning och vid framdragande af nya skäl, Kongl. Maj:t funnit godt att sanktionera ett af Riksdagen fattadt beslut. Då Kongl. Maj:t åren 1878 och 1881 vägrade sanktion, upprepades samma skäl, att nemligen någon formel brist icke förefans, utan det egentliga skälet för afslag låg deri att man, från lagstiftningens synpunkt sedt, icke ville öka antalet af tysta förmanrätter, emedan detta skulle verka hindrande för den personliga krediten. Hvad beträffar talet om de tysta förmanrätterna, så är detta icke så farligt, emedan, om det blifver i lag föreskrifvet, att förmansrätt för utskylder skall ega rum, hvar och en, som inlåter sig uti affärer med en person, gauska lätt bör kunna beräkna till hvilket belopp dennes kommunalutskylder uppgå, och huru hans fordran är beskaffad. I annat fall skänker han honom en mindre kredit. Någon fara synes mig icke förefinnas vid ett lagstadgande i detta fall. Att det skulle vara hinderligt för den personliga krediten kan i viss mån vara en sanning, men denna personliga kredit bör också, på sätt en ärad talare på dalabänken anmärkte, icke vara allt för stor, och det kan jag icke finna vara till någon synnerlig skada. Att uteslutande på högsta domstolens utlåtande grunda ett förnyadt afslag i denna fråga, synes mig icke vara lämpligt, i synnerhet då det, såsom nu, icke finnes några formella skäl för ett afslag. I sådana frågor deremot fäster jag stort afseende vid hvad högsta domstolen yttrar. Jag tror för min del att Riksdagens båda kamrar, från lagstiftningens synpunkt, i allmänhet hafva lika goda insigter som högsta domstolens ledamöter, och i andra länder tillmäter man icke ett så synnerligen stort afseende vid hvad högsta domstolen

Lagförslag om yttrar. I Norge infordras från Höieste Ret yttrande i afseende på formen, men ingenting vidare, och stortinget fäster dervid det afseende som det behagar, men någon *ofantligt* stor vigt lägges icke derpå.

(Forts.)

Hvad sedan beträffar den materiella sidan af saken, kan jag icke finna annat än att samma skäl, som tala för förmånsrätt för kronoutskylder, äfven gälla de kommunala utskylderna. Förhållandet är nemligen, att en del af de utskylder, som utgå till kommunerna här i Sverige, äro af den beskaffenhet, att i andra länder staten bestrider dessa utgifter, och grunden till statens förmånsrätt för utskylderna är naturligtvis den, att när staten lemnar trygghet, säkerhet och vissa förmåner åt sina medlemmar, så bör den äfven vara försäkrad om att utfå de skatter, som staten för detta ändamål anser sig böra utkräfvä. Samma skäl gälla också för kommunerna. De förmåner, som kommunerna lemna, äro verkligen af samma, ibland till och med af större vigt än dem staten lemnar; och hvarföre skulle kommunerna då icke hafva samma rätt som staten? Jag tror, för min del, att det i längden blir ohållbart att tillerkänna den ena förmånsrätt och icke den andra. Skall icke den ena hafva en sådan rätt, så bör icke heller den andra hafva det. Men man har icke nu ifrågasatt att borttaga förmånsrätten för kronoutskylderna. Det synes mig dock som om de, hvilka äro motståndare till den nu ifrågasatt förmånsrätten, konsekvent hade bort väcka förslag om borttagande af denna rätt för kronoutskylderna.

Motionären har påpekat de olägenheter, som blifva en följd deraf att kommunalskylderna icke utgå med förmånsrätt; huru det kan föranleda till ny utdebitering, uppgörande af nya debiteringslängder; huru kommunerna hafva svårt att reda sig för tillfället m. m. Jag vill då omtala hvad jag nyss hört med mycken trovärdighet uppgifvas, huru det kan inträffa stora kalamiteter inom en kommun och huru det blir svårt för de öfriga inom socknen att reda sig.

I Luttra kommun inom Skaraborgs län finnas 22 hemmansegare, af hvilka 19 blifvit försatta i konkurs och en hade skjutit sig. Huru skola då de två, som äro kvar, kunna reda sig med de kommunalutskylder, som blifva på dem fördelade? På andra ställen är det till exempel en stor jordegare, som haft att bestämma om kommunalutskylderna, teckning till jernväg och dylikt, och genom hans förvällande hafva dessa utskylder mångdubblats, och om denne jordegare gör konkurs, huru skola de andra då reda sig under tiden för att betäcka t. ex. uttaxeringen till jernvägen? Här har sagts, att denne store jordegare har fastigheter och utskylderna skola utgå med förmånsrätt ur fastigheterna. Detta är dock icke alltid förhållandet, ty det finnes många jordegare, som tillika drifva stora industrier och som derföre taxeras till stora belopp, t. ex. sågverks-egare, som, jemte det de hafva fastigheter och egendomar, äro ganska högt taxerade för den sågverksrörelse de bedrifva. Om då en

sådan person gör konkurs och utskylderna för hans inkomster icke inflyta, huru skall man, under sådana förhållanden, kunna reda sig inom kommunen? Jag försäkrar herrarne att denna fråga är synnerligen behjertansvärd, om man vill tänka derpå. Det går icke heller an att slå döförat till för en så befogad framställning som den förevarande, och jag kan icke förmoda att, om Riksdagen å nyo med något så när majoritet skulle besluta den nu föreslagna lagförändringen, Kongl. Maj:t skulle vägra att sanktionera ett sådant beslut, ty vår regering är ändå en konstitutionel regering och den väster icke obetydligt afseende vid hvad Riksdagen i detta fall önskar. Jag skall icke längre upptaga kammarens tid. Skälen ligga, enligt min uppfattning, så uppenbart till fördel för förslaget, att det skulle förvåna mig om Första Kammaren afsloge den nu begärda lagförändringen. Det föreligger icke nu, såsom förra gången, några grannlagenhetskäl för Kongl. Maj:t att vägra sanktion. Då Kongl. Maj:t senast vägrade sanktionera Riksdagens beslut i denna fråga, återkom samma ärende följande riksdag och äfven riksdagen derefter och af rena grannlagenhetskäl afstyrkte jag då förslaget, emedan jag ansåg att, då Kongl. Maj:t så nyligen haft frågan till afgörande, det icke var skäl att året derefter komma med någon ny framställning i detta ämne. Nu hafva emellertid flera år förflutit sedan dess, och erfarenheten har gifvit ökad anledning att framkomma med förslag i detta ämne och anhåller jag derföre vördsamt om bifall till utskottets hemställan.

*Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.*
(Forts.)

Herr Sjöcrona: Det torde vara en alldeles obestridlig sanning, att man icke i vår lag bör införa bestämmeelse om förmånsrätt för ett nytt slag af fordringsanspråk, med mindre det genom fordringsanspråket uppkomna rättsförhållande påkallar en sådan rätt. Ehuru jag med mycken omsorg studerat lagutskottets betänkande, har jag emellertid icke kunnat finna en tillstymmelse till bevisning eller utredning i detta hänseende. Om man frånräknar påståendet att kommunerna skola hafva förmånsrätt för sina utskylder, derför att staten har en liknande förmånsrätt, hvilket påstående uppenbarligen icke kan förtjena afseende förr än man bevisat att statens förmånsrätt för utskylder är grundad på rättsförhållandets natur, så har jag icke i lagutskottets motivering kunnat finna mera än, noga räknadt, ett skäl, hvilket kan sammanfattas deri, att som det vore för kommunerna särdeles önskligt och nyttigt att få åtnjuta sådan förmånsrätt, böra de också hafva denna rätt. Detta skulle dock kunna med lika rätt åberopas såsom skäl för att alla fordringsägare borde åtnjuta sådan förmån. Särskildt skulle exempelvis länens ömsesidiga brandstodsbolag, hvilka ju ostridigt främja ett allmänt nyttigt ändamål, kunna framkomma med anspråk på förmånsrätt för försäkringsafgifter, och det är icke utan att jag hört påståenden härom vilja tränga sig fram. En ledamot af lagutskottet har vid behandlingen af detta ärende sistlidne riksdag sökt att afhjelpa

Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.
(Forts.)

den påpekade bristen i motiveringen, och som påståenden i samma riktning i dag framstälts, skall jag be att nu derom få erinra. Han framställde den allmänna satsen: »bjuder lagen att någon på viss tid skall lemna kredit, så fordrar ock rättvisan att lagen genom stadganden om förmånsrätt skaffar säkerhet för denna nödtvungna kredit.» Nu synes det först och främst vara tvifvel underkastadt, om den här gjorda förutsättningen med juridisk och moralisk nödvändighet leder till den framställda slutsatsen. Det synes mig också ganska tvifvelaktigt, huruvida den såsom allmänt giltig antagna regeln verkligen eger tillämplighet på alla i vår nu gällande lag stadgade s. k. tysta förmånsrätter. Härvid vill jag dock icke nu uppehålla mig. Men hvad jag med visshet tror mig kunna påstå, det är, att den uppställda satsen icke har tillämpning på frågan om kommunalutskylder, icke ens på de med dem i viss mån jemförliga kronoutskylderna. Kronoutskylderna uppbäras visserligen först i början af året näst efter det år, för hvilket de utgå, men det kommer sig deraf, att åtskilliga administrativa åtgärder måste föregå, innan uppbördens kan ega rum. Mig veterligen finnes ingen *civillag*, som tillförbinder kronan att lemna kredit för sina utskylder. Beträffande landstingsmedlen och kommunalutskylderna, veta vi åter att de uttagas i början eller åtminstone långt före slutet af det år, för hvilket de utgå. De uttagas således, så att säga, förskottsvis, och landstinget så väl som kommunen lemna icke någon kredit för sina utskylder. Jag tror mig derföre hafva bevisat mitt påstående, att den nyss nämnda allmänna satsen icke eger tillämplighet uti förevarande fall. Här har i dag med styrka framhållits de stora svårigheter, som kunna inträffa för kommunerna, då många af dess medlemmar samtidigt blifva försatta i konkurstillstånd. Det är visserligen en sanning att sådana fall kunna inträffa, men icke kan man väl stifta nya lagar endast för att förekomma verkningarne af sådana undantagsförhållanden. Jag ber dessutom få erinra, att den kommunala beskattningen grundar sig derpå, att de, som hafva inkomster, skola deraf bidraga till fyllande af kommunens behof. Om nu en person, strax efter det beloppet af hans utskylder blifvit bestämdt, försattes i konkurstillstånd, så ådagaläggas ju derigenom, åtminstone i de allra flesta fall, att han vid den tid, då utskylderna honom påfördes, i verkligheten icke haft någon behållen inkomst, hvarmed han kunnat bidraga till fyllande af kommunens behof, och att således utskylder rätteligen icke bort honom påföras.

På grund af hvad jag nu i korthet anfört, och då högsta domstolen två gånger afstyrkt samt Kongl. Maj:t två gånger ogillat den lagförändring, hvarom nu är fråga, får jag, för min del, yrka afslag på utskottets betänkande och skulle önska, att förslaget blefve förkastadt med så stor majoritet, att Riksdagen icke vidare blefve år efter år besvärad med detta ärende.

Herr Forssell, Otto: Vid de tillfällen då denna fråga. mer

än en gång, förevarit här vid riksdagen, har man hufvudsakligen åberopat två skäl emot förslaget: det ena att man icke bör införa några tysta förmånsrätter utöfver de, som redan finnas i vår lag, och det andra, att ehuru kommunalutskylderna böra anses vara lika med skatterna till kronan, så finnes deruti icke något skäl för att skaffa kommunalutskylderna någon förmånsrätt, emedan man anser kronan sjelf icke böra hafva en sådan rätt.

*Lagförslag om
förmånsrätt
för kommunal-
utskylder.
(Forts.)*

Jag ber då till en början att få fästa uppmärksamheten på det första skälet. Hvad menas egentligen med »tyst förmånsrätt»? Dessa ord äro oegentliga, de betyda icke hvad de uttrycka. Skall det vara en »tyst» förmånsrätt, så bör det väl vara en sådan, hvarom alla tåga, men alla tåga icke, om någon har en tyst förmånsrätt. Således är den en öppen förmånsrätt. Den har dock en annan betydelse, och denna vigtig nog, nemligen att den fordran, för hvilken förmånsrätten är beviljad, är till sitt belopp obestämd och osäker. Den kan vara stor, men den kan också vara liten, och således betydligt inverkan på frågan, huruvida man skall lemna kredit åt en gäldenär, som vill låna pengar. I denna betydelse, och endast denna, måste man fatta orden »tyst förmånsrätt». Så är det t. ex. med förmyndare. Man kan visserligen skaffa sig upplysningar om dem från advokatfiskalerna i rikets trenne hofrätter, huruvida de hafva något förmyndarskap, men det är alldeles omöjligt att få reda på huru stora belopp i förmyndaremedel de häfta för. Derför kallas med skäl en sådan förmånsrätt för »tyst». Den skadar och förderfvar den personliga krediten, så att ingen vill låna denna person ett öre. Enahanda är förhållandet med andra förmånsrätter. Man har nemligen förmånsrätt för husröta och vauhäfd, som jordägaren har af sin åbo. Har åbon innehaft hemmanet i många år, kan denna husröta blifva ganska stor, i synnerhet om han låter någon försummelse komma sig till last. Men å andra sidan kan denna husröta vara ganska liten. Den är således till siffran obestämd och oberäknelig, och med skäl kan en sådan förmånsrätt kallas »tyst».

Hvad beträffar de andra förmånsrätterna, så är det visserligen sant att de äro till siffran obegränsade och obestämda, men i verkligheten äro de så obetydliga, att de med skäl kunna kallas öppna och tydliga. Så är förhållandet t. ex. med läkarens arfvode, apotekarens fordran, kostnader för begrafning och dylikt; vidare är det krono- och kommunalutskylder. Jag tror icke att någon meniska med hopp om framgång kan kalla förmånsrätten för krono- och kommunalutskylder för en »tyst förmånsrätt». Dessa belopp äro ju till siffran procentvis bestämda. De kunna växa i förhållande till gäldenärens inkomster för senaste året, men de äro dock i det närmaste kända. Man vet om han drifver stora affärer och om han innehar stora egendomar eller icke. Hvar och en, som inlåter sig i affärer med en annan person, vet mer än väl att han skall betala både krono- och kommunalutskylder. Det skäl man velat hemta

Lagförslag om från den omständigheten att här blefve införd en ny tyst förmåns-
förmånsrätt rätt, tror jag icke kan försvaras.
för kommunal-
utskylder.

(Forts.)

Nu återstår den andra sidan af frågan, nemligen att statens rätt att få förmånsrätt för sina utskylder icke vore lagligen grundad. Ja, derom kunna åsigterna vara delade. Man kan yrka på att alla förmånsrätter skola undanrödjas, men om någon sådan rätt för fordran bör finnas, så lär det väl vara den som staten uppbär för att lemna gäldenären säkerhet till person och egendom, utan hvilken säkerhet han svårigen lär kunna drifva några affärer. Hans person är skyddad genom lag och polis och genom domarens verksamhet, och det är för dessa ändamål staten uppbär medel och dermed skaffar hvarje person rätt och rättvisa. Jag vet derföre ingen heligare förmånsrätt än den, hvarpå statens fordringsrätt grundar sig. Nu är det visserligen sant, att kommunernas förmånsrätt icke är grundad på ett sådant sätt, men man bör komma i håg, att så väl staten som kommunen med sina utskylder bestrider utgifter för samma ändamål; så t. ex. folkskoleundervisningen; staten betalar en del och kommunerna en del och för detta har staten förmånsrätt för sina utskylder, men kommunerna icke. Vi finna således att de äro till natur och beskaffenhet desamma, och jag vågar påstå, att, om några kommunalutskylder funnits, då 1734 års lag skrefs eller då vår gamla förmyndareförordning tillkom, skulle lagstiftaren ovilkorligen, efter de grunder han då uttalade, hafva meddelat förmånsrätt för kommunalutskylder. Nu är olyckan den, att kommunalutskylderna uppkommo först med 1862 års kommunalförordning, och således kunde lagstiftaren icke förutsätta någon förmånsrätt för dessa utskylder. Nu är frågan om att införa paritet emellan kommunal- och statsutskylderna och äfven gifva de förra förmånsrätt.

Det slutliga skälet, som här blifvit anfördt och som jag ber att i största korthet få besvara, är det, att, oaktadt Riksdagen flera gånger bifallit detta förslag, har Kongl. Maj:t, efter högsta domstolens hörande, afslagit detsamma. Om jag icke minnes orätt, var detta just på den grund att högsta domstolen ansåg förmånsrätten *øtysts*. Det kan väl hända att jag misstager mig, men jag vill minnas att så var förhållandet. Hvilade högsta domstolens åsigt på ett sådant förhållande, tror jag icke att man bör fästa mycket afseende dervid. I öfrigt känner hvar och en väl, att Sveriges domare äro i lag förbjudna att fästa afseende på prejudikat. Ingen auktoritetstro får gälla för honom, och gäller detta om domaren, så gäller det ännu mera om lagstiftaren — denne får icke lyssna till några auktoriteter!

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Friherre Barnekow: Då jag hört så många erfarne lagkarlar och jurister yttra sig i denna fråga, är det med en viss tvekan jag vågar uppträda och tala mot dem. De af dem anförda rättsliga grunderna vill jag ej heller beröra, men med stöd af den erfarenhet,

jag såsom ordförande under 20 år i en kommun vunnit, anhåller jag att få uttala mig.

Den förste ärade talaren berörde denna rättighet såsom tillkommande staten och sade att det äfven varit tal om, huruvida den icke lämpligen borde staten frångas; jag skulle kunna gå så långt, att jag skulle vilja borttaga densamma från staten och öfverlemnade till kommunen, och detta af den enkla anledningen att en förlust för kommunen ofta är känbarare, till följd deraf att de skattskyldiges antal är färre, och, som väl är bekant, i närvarande stund har kommunen rättighet att skuldsätta sig, och den kommunala beskattningen är äfven för närvarande den drygaste. Då man i våra tider ser så många fallissement, kan man tänka sig att det finnes en kommun, der flertalet skattskyldige råkat i obestånd och icke kan betala sina utskylder; dessa skulle då betalas af andra inom kommunen bosatta personer, ett förhållande som jag anser fullkomligt origtigt. Denna fråga har visserligen förut här varit före och äfven blifvit antagen af Riksdagen, men af Kongl. Maj:t på tillstyrkan af högsta domstolen afslagen. Den förste ärade talaren sade, att man derföre borde afvisa förslaget, men jag tror saken vara af beskaffenhet att återkomma, till dess den blifvit löst, just derför att de, som haft med kommunens göromål att skaffa, känna behovet deraf.

Lagförslag om förmånsrätt för kommunalutskylder.

(Forts.)

På grund af denna min erfarenhet får jag hos herr talmannen anhålla om bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr greffen och talmannen enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på godkännande af ifrågavarande utlåtande och sedan på afslag å hvad utskottet deri hemställt, samt förklarade sig finna den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i följd hvaraf uppsattes, justerades och anslags en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som godkänner lagutskottets utlåtande n:o 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja 43;

Nej 40.

Föredrogs och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 12 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 5, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1886 års riksdag.

1 och 2 punkterna.

Lades till handlingarne.

3 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

4—6 punkterna.

Lades till handlingarne.

7 punkten.

Utskottets hemställan bifölls.

8—11 punkterna.

Lades till handlingarne.

12 punkten.

Kammaren biföll hvad utskottet tillstyrkt.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar-
efter kammaren åtskildes kl. 2,20 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.
